Contributed by Neal Michiels
zaterdag, 22 december 2012 -

Na meerdere besparingspakketen van de regering tussen februari 2010 en november 2012, werden vrijwel alle sociale verwezenlijkingen in Griekenland van de kaart geveegd. De lonen daalden gemiddeld met 35%, 55% van de jongeren is werkloos,... Zelfs de kindersterfte steeg en de levensverwachting daalde. Met een delegatie van de JAC (Jeunes Anticapitalistes, jongerengroep in solidariteit met de SAP-LCR in Franstalig België) en de SAP-LCR trokken we onlangs een week naar Athene om op zoek te gaan naar het verzet. We ontmoetten militanten van verschillende politieke strekkingen en hadden verschillende gesprekken over diverse onderwerpen. Dit artikel is een analyse van de Griekse politieke situatie op basis van deze gesprekken.

De weg van de revolutie: van onderuit...

Na bijna drie jaar saneringsbeleid, zijn we ook al talloze 24-urenstakingen en drie 48-urenstakingen (tijdens de stemming van de drie Memoranda) verder. Deze mobilisaties slaagden er echter niet in de besparingen een halt toe te roepen. Meer zelfs, Stamatis (Marxismos) stelt dat deze stakingen waarvan de resultaten uitbleven de strijdvaardigheid van de werknemers hebben aangetast. Om het tij te doen keren is een mobilisatiestrategie en een grote algemene staking van langere duur nodig opdat er een overwinning kan geboekt worden tegen de regering.

Omwille van verschillende factoren is het echter nog niet tot een dergelijke politieke staking gekomen. Zonder na een kort bezoek te kunnen inschatten wat hun relatieve belang is, bespreken we er kort vier: de structuur van de Griekse economie, niet-representatieve vakbondsleidingen, de sectaire opstelling van PAME (vakbondsfront van de KKE, de Griekse KP) en de rol van de media.

Een groot deel van de tewerkstelling in Griekenland bevindt zich in kleine en middelgrote bedrijven en bij kleine handelaars. Er zijn maar weinig grote bedrijven. Er zijn dus veel kleine loononafhankelijken, alsook werknemers van kleine ondernemingen die moeilijk tot collectieve actie kunnen overgaan. De vakbonden van de private sector tellen dan ook maar weinig leden. 80% van de gesyndiceerden zijn tewerkgesteld in de publieke sector met als vakbondskoepel ADEDY.

Om de drie jaar zijn er vakbondsverkiezingen voor de drie niveau's: 1ste niveau, federaties en ADEDY. Dit verkiezingsproces is nu bezig. Dat wil zeggen dat de vakbondsleidingen van de voorbije jaren vóór het eerste besparingspakket van de regering werden verkozen. De meeste vakbondsleidingen zijn dan ook van sociaal-democratische PASOK-strekking. Met de nieuwe verkiezingen zou Syriza aan belang winnen. Maar intussen zijn veel besparingsmaatregelen al doorgevoerd.

De verdeeldheid van de politieke linkerzijde heeft ook een invloed op de stakingen. De KKE organiseerde met de vakbond PAME een militante pool binnen de nogal “gele” vakbonden. Maar door hun weigering tot coördinatie met andere politieke krachten, slaagt ze er niet in om een mobilisatiestrategie te ontwikkelen.

De rol van de media in het ontmoedigen van de politieke emancipatie van de werknemers, kennen we uiteraard van in eigen land. We spraken met Moisis Litsis, syndicalist en ex-journalist van de centrum-linkse krant Elefhterotypia, over de Griekse situatie. In de periode van het eerste Memorandum leefde er onder journalisten nog een algemene consensus dat de crisis specifiek Grieks was en dat de enige oplossing kon geleverd worden door een lening van de Troika te aanvaarden met de daaraan verbonden besparingsmaatregelen. Wanneer het duidelijk werd dat de crisis ook andere landen trof en dat de besparingen de crisis verergerden, werd het pro-besparingen discours in stand gehouden door andere middelen: de grote media in handen van de belangrijkste

kapitaalbezitters bleven de belangen van de heersende klasse verdedigen en kritische stemmen kregen het zwaar te verduren, zoals onder meer blijkt uit de arrestatie van de journalist die de Lagarde-lijst publiceerde. Bovendien ging het kritischere Eleftherotypia, wat nogal te vergelijken is met een krant zoals The Guardian, failliet in december 2011. Sinds november dit jaar verschijnt de krant echter opnieuw, in eigenbeheer van de werknemers. Ter conclusie, de enige stem die de Grieken te horen krijgen, is die van de heersende klasse. Dit speelt een rol in de negatieve of non-berichtgeving (zoals bij de grote protesten tegen de goudmijn in Halkidiki waarbij een mediamagnaat zelf investeerder is) van stakingen en mobilisaties, maar ook bij het afschrikken van de bevolking om bij verkiezingen voor Syriza te stemmen, of meer nog bij de groei van de Gouden Dageraad.

Tenslotte nog een bedenking bij de stakingsstrategie. We zijn in Griekenland op de vooravond van de stemming van het IIIe Memorandum en een 48-urenstaking hiertegen en zijn niet veraf van de Europese staking van 14 november. Een grote Europese gelijktijdige mobilisatie heeft wel een grote symbolische waarde, maar is niet het meest interessante actiemiddel om de situatie te veranderen. De besparingen worden vandaag nog steeds in de natiestaat beslist, en daar is dus ook het terrein waar moet gestreden en gewonnen worden. Wanneer de Griekse bevolking, die als eerste zwaar getroffen is door de crisis, erin slaagt de politieke macht te nemen, is dit een eerste stap in het omwentelen van de Europese en wereldsituatie, die moet gevolgd worden in de andere landen.

… of via de stembus?

Vele militanten en een groot deel van de Griekse bevolking zagen in de verkiezingen van mei en juni 2012 een historische kans om te doen wat via de straat en de werkplaatsen niet lukte: een einde maken aan de besparingen door een linkse regering!

Met de bonus van 50 zetels voor de grootste partij, zou een derde van de stemmen voldoende geweest zijn voor het behalen van een meerderheid in het Parlement. Een front van Syriza, KKE en Antarsya had dit kunnen bereiken, maar links trok verdeeld naar de stembus. Resultaat: het conservatieve Nea Dimokratia werd de grootste partij en haalde de bonus binnen, Syriza werd tweede met 26,89% van de stemmen.

Vanwaar de verdeeldheid? OKDE-Spartakos (Antarsya) vond dat het als revolutionaire socialisten niets te zoeken had bij Synaspismos dat het systeem niet wil veranderen, maar hervormen. Dit in tegenstelling tot Kokkino en Marxismos die wel van Syriza deel uitmaken: de eerste probeert de coalitie meer naar links te brengen door aanpassingen op programmateksten voor te stellen, terwijl de laatste op congressen een alternatieve tekst ter stemming voorlegt. En dan is er de KKE die noch wil samenwerken met andere politieke partijen, noch inzien dat het communisme niet van de ene dag op de andere bereikt wordt, maar door concrete stappen voorwaarts.

Links is ook binnen de coalities Syriza en Antarsya verdeeld: verschillende analyses van de crisis, verschillende antwoorden

We ontmoetten militanten van verschillende linkse politieke partijen. Het viel op dat de analyse van de crisis verschillend is. Voornamelijk partijen met een stalinistische en maöistische achtergrond (KKE, KOE – maoisten, na Synapsismos de 2e grootste partij binnen Syriza, NAR – een linkse afsplitsing van de KKE in de jaren '90, de grootste partij binnen Antarsya) maken een analyse van de crisis waarbij Griekenland als een slachtoffer van het imperialisme wordt voorgesteld . Voor hen is het probleem de centrum-periferie-uitbuiting binnen de Europese Unie. De oplossing is dan ook de uitstap uit de euro en de Europese Unie. Voor de blogger Panagiotis Grigoriou zou een “gaullistische” regering Griekenland uit de crisis kunnen helpen. Dit standpunt leeft ook bij communistische partijen in andere Zuid-Europese landen. In Spanje spreekt Izquierda Unida over het opheffen van de Europese Unie en het opstarten van een economische samenwerking tussen de landen van Zuid-Europa (PIGS) en in Portugal voert de Partido Comunista zelfs campagne voor een “patriottische” regering.

De sectie van de IVe Internationale, OKDE-Spartakos, evenals andere partijen met een trotskistische achtergrond die we ontmoetten, zoals Kokkino (permanent observator IVe, Syriza) en Marxismos (IMT, zusterorganisatie van Vonk, Syriza), maken een andere analyse van de crisis in Griekenland. Voor hen zijn de Europese Unie en de euro niet de grondoorzaak van de crisis, maar wel het kapitalisme en zijn overproductiecrisis. Het antwoord is dan ook de klassenstrijd, in heel Europa.

Bij de verkiezingscampagne van juni 2012 gaf dit binnen de coalitie Syriza de volgende situatie: KOE verdedigde de exit uit de euro, Kokkino en Marxismos hadden als standpunt “geen opofferingen voor de euro” en de leiding van Synaspismos... wierp zich op als verdediger van de euro om zich meer aanvaardbaar te maken bij de (door de media afgeschrikte) bevolking en de burgerij.

Gouden Dageraad: hoe inschatten en hoe reageren?

Hét gespreksonderwerp van de reis is de groei van het fascisme. Gouden Dageraad is geen parlementaire extreem-rechtse partij zoals het Vlaams Belang bij ons, maar heeft de stijl van het nazisme. Het voorbije half jaar, waren er vooral in de weekends meer dan 500 laffe aanvallen tegen migranten, waar ook parlementsleden bij betrokken zijn. Onder een straffeloosheid van de politie die sympathiseert en toekijkt, schrikken ze er niet voor terug om hun symbolen met een mes in de rug van hun slachtoffers te kerven. Terwijl we met Griekse militanten aan het praten zijn over de fascisten, ontvangen we een twitterbericht over een dergelijke aanval.

Gouden Dageraad was tot de verkiezingen van dit jaar een klein onbekend groepje. In mei behaalden ze plots 7% van de stemmen, in een peiling in september waren ze gestegen tot 13% . Hoewel electoraal sterk in opmars, is het nog geen massapartij. Op meetings kunnen ze hoogstens enkele honderden leden mobiliseren. Anderzijds zijn we wel in volle uitbouw: elke week worden er nieuwe lokale kantoren van Gouden Dageraad geopend en elke week ondernemen ze gewelddadige acties tegen personen. Nog een belangrijk element in hun toenemend succes is dat ze aanvaardbaar zijn voor de media.

De vraag is hoe links kan reageren tegen de Gouden Dageraad. De meeste militanten met wie we spraken waren het erover eens dat de strijd zowel politiek als op straat moet gevoerd worden. Dit betekent dat enerzijds aan de mensen moet worden uitgelegd dat het fascisme geen antwoorden op het kapitalisme biedt, alsook dat een verbod van Gouden Dageraad moet worden geëist. Anderzijds moet door directe actie worden ingegrepen tegen het geweld van de fascisten tegen personen. Ook kan een verbod op Gouden Dageraad op straat worden afgedwongen door de opening van hun lokalen onmogelijk te maken.

De reactie op Gouden Dageraad is in de praktijk echter erg aarzelend, vooral vanuit de grote linkse partijen KKE en Syriza. Directe antifascistische actie wordt bijna enkel ondernomen door anarchisten. Wat echter nodig is, is een breed links antifascistisch massafront met comités in iedere wijk.

Ken je vijand: de strategie van de burgerij

De militanten met wie we spraken willen het socialisme, de burgerij probeert er echter alles aan te doen om de controle over het land te bewaren. Doorheen de gesprekken, kwamen drie mogelijke strategische opties voor de burgerij naar voren.

Volgens Panagiotis Grigoriou zal de Griekse regering “alles doen om vervroegde verkiezingen te vermijden”. Om het derde memorandum uit te voeren, zal ze het verzet neerslaan door het gebruik van “een uitzonderingstoestand om de democratie te redden”. De regering gebruikt inderdaad steeds meer autoritaire maatregelen zoals het intimideren van kritische stemmen door het vervolgen van de journalist die de Lagarde-lijst publiceerde. Ook de Gouden Dageraad kan door de regering gebruikt worden om aan de macht te blijven. Het establishment zag reeds bij de verkiezingen van dit jaar in de neo-nazi-partij een instrument om de sociale onrust bij de bevolking deels te

kanaliseren naar stemmen voor extreem-rechts om zo de electorale groei van links af remmen. Ook kan men zo de linkerzijde als 'andere gevaarlijke extreme' gaan stigmatiseren.

Aris (Kokkino) en Stamatis (Marxismos) wijzen op een andere strategie die de burgerij simultaan voorbereidt: naast Syriza verzwakken, probeert ze de coalitie te verrechtsen. De leiding van Synaspismos lijkt hier wel vatbaar voor: het programma van Syriza zwakte af tussen de verkiezingen van mei en juni 2012, Tsipras had geheime gesprekken met Reichenbach (het hoofd van de “task force” van de EU die aanwezig is in de Griekse ministeries om toezicht te houden op het uitvoeren van de besparingen),... Kokkino en Marxismos strijden dan ook binnen Syriza voor het aannemen van een transitieprogramma naar het socialisme, dat breekt met kapitalisme en dus niet langer een instrument kan zijn van de burgerij.

Een derde mogelijke strategie is de Gouden Dageraad aan de macht brengen. Hoewel dit niet kan uitgesloten worden, lijkt deze optie vandaag weinig denkbaar. Pas wanneer de nazi's zouden kunnen uitgroeien tot een massabeweging (wat vandaag nog helemaal niet het geval is) en de andere twee strategieën niet meer mogelijk zouden zijn door een sterke linkerzijde, zou deze optie in aanmerking kunnen komen.

Op de blog Grèce Générale (http://grece-generale.blogspot.be/) vind je een pak artikels, interviews, foto's door de delegatie. Je vind er ook alle info over de activiteiten rond Griekenland die we mee organiseren.